

ЗАСОБИ ТВОРЕННЯ ОБРАЗІВ У АНГЛОМОВНОМУ ПОЕТИЧНОМУ ДИСКУРСІ

Стаття розкриває суть поняття поетичного образу та засоби творення художніх образів у поетичному дискурсі на матеріалі англомовної поезії ХХ століття.

Ключові слова: виражальні засоби, поетичні тропи, поетичний образ, функції художніх засобів.

The article reveals the essence of the concept of poetic image and means of creating artistic images in poetic discourse on the material of English poetry of the twentieth century.

Key words: means of expression, poetic tropes, poetic image, functions of artistic means.

Поетичний образ – це одне з визначальних понять лінгвопоетичного дослідження, без якого мовний аналіз був би неповним. Образ суміщає мовностилістичний рівень та художній сенс твору, демонструючи спосіб вираження художнього сенсу. Обумовленість глобальним сенсом твору є визначальним чинником в розумінні суті образу і відрізняє його від простого художнього тропу або фігурального вислову.

У ліро-поетичному творі образ створюється засобами різних лінгвістичних рівнів: лексико-синтаксичними, фонетичними і ритмічними. Якщо звертатися до лексико-синтаксичних засобів, варто врахувати, що в основі образу можуть лежати як стилістично марковані (тропи і фігури мови), так і немарковані лексичні одиниці (наприклад, символічне використання слів, неметафорична схожість, опис)[1, с. 60].

Образи, які створюються за допомогою фонетики та ритміки, виконують дві основні функції в тексті:

- звуконаслідувальну(фонетичний рівень) або мальовничу (ритмічний рівень);
- власне естетичну, у випадку якої звукова та ритмічна організація служать більш каверзним естетичним завданням і сприяють вислову масштабного художнього змісту[1. с. 65].

В основі поетичних образів в англомовній поезії часто присутні поняття, пов'язані з натуралістикою, наприклад, «море», «зірка», «квітка». Ці елементи піддаються образному перетворенню та метафоризації в поезиці для вираження сталих смислів. наприклад, «Море» часто ототожнюють зі швидкоплинністю часу, нагадуючи про вічне життя природи і небезперервне людське існування; образ зірки – співвідноситься з коханою, для підкреслення її яскравої краси, благородства та здатності зробити життя світліше хоч на не на довгий період.

Незважаючи на різноманітність художніх поетичних образів, лінгвісти виявили основні механізми, за допомогою яких поети створюють образи. Вони зводяться до наступних:

- порівняння одного предмета або явища з іншим, яке може бути повним або уподібнюватися чомусь;
- асоціативне ототожнення двох спільних понять;
- посилення специфічної риси, що лежить в основі образу;
- метонімія [2, с. 10].

Подібно до концептуальних метафор в буденній англійській мові можна виділити концептуальні метафори англомовної поезії. Дослідження англомовної поезії показало, що найбільш поширеними інваріантами образів для понять «любов», «життя», «старість» є: «любов – хвороба», «любов – біль», «любов – втрата свободи», «любов – вогонь»; «Життя

– шлях / подорож», «життя – потік / ріка», «життя – театр», «життя – сон / мрія»; «старість – осінь», «старість – в'янення природи» [2, 12].

Мета статті – описати роль мовного вираження для виразних засобів в поезії, яке набагато важливіше, ніж в повсякденній мові. У поезії кожна виконання інваріанта може супроводжуватися додатковими значеннями. Так, незважаючи на загальноприйняте негативне забарвлення аналогій «любов – хвороба», «любов – біль», їх конкретні реалізації в поетичній мові мають позитивне значення завдяки поєднанню з «позитивними» словами. Протиріччя метафори «любов – вогонь» стає очевидним при зверненні до конкретних метафоричних втілень, одні з яких підкреслюють творчу, інші – пагубну силу любові.

У ліричному поетичному творі образ часто грає центральну роль, тобто певним чином організовує вербальний матеріал тексту. Взаємозв'язок образу і композиції може бути різноманітним.

Він має прояв у:

- структурі обрамлення твору головним образом;
- складі рівноправних образів, кожен з яких висвітлює якусь частину єдиного авторського замислу, підсилює будь-якої його аспект;
- розгорнутого образу, що проходить через весь вірш і поступово розкривається перед читачем і
- одного центрального образу, який є основним носієм художнього змісту і підпорядковує собі всі інші виразні засоби тексту [3, с. 27].

Дослідження цієї теми пройшло на матеріалі поезики Боба Ділана, Кеннета Голдсмита і Дерека Волкотта.

Пісенні надбання Боба Ділана – результат сутечі трьох напрямностей: перша – це рок-н-рол 1950-х, у якого була запозичена музична форма, теми й інтонації; друга – узвичаєна американська пісня з її розгалуженою розповідною і численними біблійними алюзіями; третя – модерністська література та її специфіка письма, як потік свідомості, що дозволяє вільно слідувати за непередбачуваними асоціаціями.

Поетика Ділана може стати на одну паралель з «Уліссом» Джеймса Джойса або «Людиною без властивостей» Роберта Музіля. Ділан став унікальним у своєму жанрі виконавцем та поетом [4, с. 36].

Проте його поезія насамперед пісенна, через що в якихось випадках логіка розвитку тексту зумовлена саме музичним ритмом віршів, в інших – музика маскує ті зв'язки, які здалися б занадто слабкими в тексті для читання. Тобто Боб Ділан став один з перших поетів, який використовував специфічну милозвучність та фонетичні виражальні засоби не тільки для кращого сприйняття читачем, а й для перекладення поетичних текстів на музику.

У «Нетворчих листах» Кеннета Голдсмита зазначено, що «будь-яку мову може бути поезією». Таким чином, він довів те, що поетичною мовою може бути будь-яка мова, де використовуються художні виразні засоби, все залежало тільки від контексту їх ужитку. Голдсміт компілює існуючі тексти, копіює і змішує між собою, чим створює масштабний новий контекст, обрамлюючи його новими формами виразності. Як правило, це не окремі вірші чи поеми, а великі книги, кожна з яких представляє собою цільне концептуальне твір – живу грандіозну метафору [4, с. 88].

Дерек Волкот користується конкретними метафорами у своїх поезіях. Частіше там присутній образ дзеркала або скла. Дзеркало у поезії «Морський виноград» запускає безвідраді асоціації, досить згадати «Тільки є самотність – в рамі / Того, Хто говорив правду склу». Вірш було вперше опубліковано в 1976 році в книзі «Sea Grapes». З тих пір воно набирає популярності не тільки серед любителів поезії по всьому світу, але і в групах психологічної підтримки.

Отже поняття поетичного образу може розглядатися значно ширше, ніж тільки у лінгвістичному контексті.

Виразність – особливість структури поетичної мови, яка дозволяє яскраво образно втілювати замисел автора, тим самим впливати на уяву і почуття читача.

Виняткова інтерпретація авторської ідеї, його зацікавленість у змісті висловлювання, глибокі пізнання в мові та широке використання виражальних засобів – умови літературної експресії мовлення.

ЛІТЕРАТУРА:

1. J. McKnight Modern English in the Making 2004.
2. Ricks, Christopher Dylan's Visions of Sin 2010.
3. Wow, Edward, Derek Walcott. In: University Press, 2006.
4. Гореликова, М.І., Лінгвістичний аналіз художнього тексту 2007.

Рекомендує до друку науковий керівник професор Белєхова Л. І.